

НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЛАБОРАТОРІЇ

Гончаренко Г.Є.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

e-mail: eco-lab-udpu@yandex.ru

Існування життя на планеті опинилося під загрозою через екологічну ситуацію, котра вже близька до критичної. Вона ініційована глобальними масштабами впливу самої людини на біосферу, неузгодженістю її повсякденної практичної діяльності із законами Природи й подальшого життя на Землі.

Для гармонізації відносин між суспільством і природою необхідно сформувати екологічну культуру кожної людини, шлях до формування якої лежить через ефективну екологічну освіту. Нині екологічна освіта не може здійснюватися лише теоретично, а повинна включати всі форми діяльності людини: навчальну, виховну, освітню, дослідницьку, методичну, пропагандистську, агітаційну та співпрацю з громадськими організаціями.

У 1992 році розпочала роботу науково-дослідна лабораторія «Екологія і освіта» УДПУ, яка покликана вирішувати актуальні завдання в галузі екології, освіти, культури, формувати екологічну свідомість у студентської та учнівської молоді.

Основними завданнями лабораторії стало: вивчення біологічного та ландшафтного різноманіття центральної частини України та здійснення природоохоронних заходів із залученням до цієї роботи молоді.

Екологічна лабораторія здійснює свою діяльність в рамках держбюджетних тем, які виконувались в різні роки:

- Вивчення екологічної ситуації на Лівобережжі Центральної частини басейну р. Південний Буг.
- Науково-теоретичні основи формування екологічної культури майбутнього педагога.
- Вивчення біорізноманіття як аспект гуманізації екологічної освіти студентської та учнівської молоді.
- Трансформація ландшафтних екосистем річкових долин Центрального Побужжя та участь молоді в їх відтворенні.
- Біолого-географічне дослідження квазіприродних ландшафтів центральної частини України із включенням їх в складову екомережі України.
- Дослідження потенціалу ландшафтних екосистем Центрального Побужжя для формування екомережі України та залучення молоді до природоохоронної роботи.

Найбільш ефективними методами досліджень є збір реальних даних в процесі проведення науково-практичних багатоденних та одnodенних щорічних експедицій. До участі в експедиціях залучаються викладачі, студенти, вчителі, учні, активісти та місцеве населення. Саме в спільній роботі здійснюється пошук талановитих дітей, розвиток їх нових творчих спрямувань, залучаються до роботи МАН з подальшою участю в конкурсах учнівських наукових робіт, олімпіадах. В результаті вони стають призерами, абсолютними призерами обласних і Всеукраїнських конкурсів (за 20 років – 17 переможців).

На базі лабораторії функціонує студентська проблемна група «Ми і довкілля», члени якої стають переможцями Всеукраїнського конкурсу (2000, 2005, 2009, 2010 рр.) студентських наукових робіт.

Отримані в експедиціях дані опрацьовуються і знаходять своє відображення в курсових, дипломних та магістерських роботах.

Члени лабораторії у Всеукраїнському конкурсі «До чистих джерел» посіли перше місце (2004, 2006, 2009 рр.).

Студенти систематично беруть участь в конференціях регіональних, Всеукраїнських, міжнародних за що нагороджені численними проблемами та дипломами.

Результати наукових досліджень викладачів, студентів, вчителів висвітлюються в збірнику «Наукові записки екологічної лабораторії УДПУ» (випуски №1-№14).

За ініціативою та безпосередньої участі організуються та проводяться наукові конференції (міжнародних – 3, Всеукраїнських – 8, регіональних – 6).

За 20 років роботи науково-дослідної лабораторії «Екологія і освіта» її членами видано численні публікації: монографії, підручники, посібники, програми, методичні розробки. Ведеться постійна робота із створення та впровадження у навчально-виховну діяльність нових освітніх програм, проектів у галузі екологічної освіти та природоохоронної роботи. Згідно програм та проектів на базі ЗШ створюються та працюють екологічні лабораторії, учнівські організації «Екологічна варта», проекти: «Блакитний патруль», «Рух за чисту Україну», створюються екологічні стежини.

Учасники таких зібрань займаються активною науково-дослідницькою та природоохоронною роботою. Наприклад на базі ЗШ с. Сумівка Бершадського району Вінницької області працює шкільне лісівництво «Юні друзі лісу». Метою шкільного лісівництва є створення та вирощування насаджень під девізом «Майбутнє лісу в твоїх руках» в рамках акції, яка триває з 21 березня, коли світова спільнота відзначає Всесвітній день лісівництва. Ці заходи спрямовані на виховання у підростаючого покоління дбайливого ставлення до природи, ознайомлення та безпосередню участь шкільної молоді у створенні нових лісів, роз'ясненні громадськості важливості лісових насаджень, як одного із основних постачальників кисню в атмосферу. Проводять акції по збереженню біорізноманіття.

Учні на практичних заняттях, які проводяться безпосередньо на базі лісівництва (де обладнаний клас) здійснюють спостереження за рослинним та тваринним світом, збирають насіння, жолуді, лікарську сировину, вирощування саджанців з подальшим їх використанням у лісорозведенні.

На базі лабораторії «Екологія і освіта» проводяться спільні семінари, семінари-тренінги, круглі столи, вікторини, виставки плакатів, фотоальбомів.

Таким чином, організація, проведення та безпосередня участь молоді у різноманітних акціях, заходах, проектах розвиває творчість, активність, самостійність у розв'язанні багатьох актуальних проблем.